

JUKKA ERHOLTZ

MASENNUS VALVOJAT

MASENNUSVALVOJAT

© 2024 Jukka Erholtz

Kannen suunnittelu: Arja Kärkkäinen

Taitto & Kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: Libri Plureos GmbH, Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-1022-7

JUKKA ERHOLTZ

MASENNUS- VALVOJAT

LUKIJALLE

Suomalaisvetoisessa vientirakentamisessa avaimet käteen -periaatteella toimivissa projekteissa ym. tehtävissä toimi edesmenneessä Neuvostoliitossa suomalaisia rakentajia, asennusvalvoja sekä eri alojen asiantuntijoita. Suomalaisten yritysten vientitykit vierailivat tiheään Neuvostoliiton osto-organisaatioiden, avtopromimportin, tehnopromimportin ym. vieraina. Monenlaisia tuttavuuksia, ystävyys-suhteita syntyi kaiken tämän toiminnan tuloksena.

Tämän kirjan kirjoittaja eli siis minä opiskelin Neuvostoliitossa ja toimin myöhemmin tulkkina ja asennusvalvojana erilaisissa projekteissa ja muissa tehtävissä Neuvostoliitossa ja maan kaatumisen jälkeen Venäjällä.

Tässä kirjassa kuvattuja työmaita, projektia eikä osto-organisaatiota ei todellisuudessa ole ollut olemassa. Kirjassa esiintyvät nimet ovat myös kirjoittajan omaa nimeä lukuun ottamatta keksittyjä.

Vaikka kirja on tapahtumien osalta fiktiivinen, kuvaa se kuitenkin tapahtumia kirjoittajan pitkän, ensin opiskelun sitten työelämän aikana näkemää ja kokemaa Neuvostoliitossa ja sen kaaduttua Venäjällä, joskin joiltakin osin savolaisittain höystettynä.

Tietyiltä osin kirja pyrkii antamaan kuvauksen, miksi asiat naapurissa menivät niin kuin menivät ja siten ovat johtaneet tapahtumiin, joita ei tavallisella ymmärtämyksellä voi käsittää.

Jukka Erholtz

Moskovalaisen kevään iltapäivä loi hämyään Inturist-hotellin lasisiin ulko-oviin, tiukkailmeinen ovivartija kyseli sisään pyrkijöiltä hotellikorttia, propuskaa, pelotellen siten arimmat sisään yrittävät tiehensä. Koppalakki ja tarkemmin katsoen yllään pinttyneestä liasta kiiltävä virkapuku, josta passasi suomipojan kotona Suomessa suu vaahdossa kavereille lähipubissa kertoa. Todellisuudessa hän oli miliisin kapteenin virasta eläkkeelle jäänyt mies, jonka selkää kolotti ja käsi oli niin kipeä, ettei vodka-ryyppyä tahtonut työvuoron jälkeen suuhun saada.

Sisällä hotellin baarissa eli Intun valuutabaarissa istui suomalainen miesporukka lipittämässä Tuborgin, Heinekenin olutta tai jotain väkevämpää. Nämä valuutabaarissa rellevästi istuvat heinäkengän ja tuuporin kittaat eivät vielä tienneet, että tulisi Jeltsinin aika ja uusi Venäjä, koko Neuvostoliiton romahtaminen ja heidänkin työllensä ja vaivalla valvomansa koneet ja koko tehdas varastettaisiin kolmeen kertaan niin kuin koko maa.

Räyhäkkäästi kulki juttu, lensi kasku ja tarina noiden pikkuisen jo humaltuneiden miesten suussa. Muisteltiin, miten on Venäjän aroille, Volgan mutkiin tehtaita pystytelty ja kuinka oli tuloksetta etsitty, löytyisikö suun lisäksi poikittaista viivaa Venäjän naisista. Työmaalla oli meneillään vaihe, jolloin koneita ajettiin ylös ja pantiin pelittämään, eli niin kuin sopimuksessa hienosti luki viritys ja käyttöönotto työt.

Tämän takia istuvaa porukkaa oli tavallista enemmän eri puolilta Suomea.

Suurin osa miehistä oli asennusvalvojana kiertäviä firmojensa häklääviä edustajia, vaan olipa joukossa myös ensi kertaa Neuvostoliittoon tulleita miehiä, jotka mieluummin olisivat olleet kotonaan tai ainakin hotellihuoneessa kuin tässä möykkävässä specialistiporukassa, vaan syödäkin piti, eikä venäjää ruuan tilaamiseksi osannut kuin omituinen, kuulemma Leivovedeltä oleva tulkki. Niin eipä auttanut kuin odottaa, milloin porukka tointuu lähtemään syömään ja rauhaa rakastavat ihmiset pääsevät vaikenemaan seuraavaan aamuun asti seiniin kuulema kätettyihin mikrofoneihin. Vaiti ja ehdottomasti vain yhden oluen juovat miehet odottivat kuunnellen muiden hölötystä tai katselivat baarissa pyöriä turisteja ja liikemiehiä eri maista.

Tarinaa kertoi sillä hetkellä kuljettimia valmistavan yrityksen edustaja muuan Veikko, jota naisseikkailuistaan tunnettuna kulli-Kuutjoseksi sanottiin: ”Me olimme tekemässä kuljettimia yhdelle varastolle Kiovan lähelle, asuttiin silloin Ndepr-hotellissa, kun kerran tuli yks Reijo, se oli silloin panemassa eka kertaa kuljettimia pelittämään, tuli valittaan, että miksi sen huonekerroksen vahti sanoo sitä sen ohi kulkiessa idiootiksi. Mentiin tulkin kanssa sitä kysymään, niin se vastas, että hänhän vain kysyy kuka vy idjotte, elikkä siis mihin te menette. Hah-ha-ha.”

Leivoveden kummallinen, oluesta rohkaistunut tulkki kertoi naama punaisena heillä päin olleesta romakkasuisesta kunnanlääkäristä, jostakin Kulhiasta, jonka vastaanotolle oli kerran tullut maaseudun emäntä valittamaan alapään vaivojaan. Kulhia oli käsenyt poistamaan pierurysät ja istumaan gynekologin tuoliin, vilkaissut jalkoväliin ja sanonut: ”Oho, en ole eläessäni nähnyt noin isoa vittua.” Emäntä oli kopannut pikkuhousunsa ja säännännyt karkuun diagnoosia kuulematta ja valittanut miehelleen lääkärin käytöksestä. Mies oli vihapäissään soittanut Kulhialle ja sanonut haastavansa tämän oikeuteen vaimonsa loukkaamisesta. Lääkäri oli vastannut: ”Voitahan sinä haastaa, mutta se vittu ei siitä pienene.” Naurettuaan römäkästi miesjoukko nousi kerroksen ylemmäksi ruokaravintolaan odottamaan ruokalistaa pöytänsä, ja sen saatuaan porukka aloitti kovan kuulustelun tulkilta, mikä täällä on hyvää ja mitä siinä listassa yleensä lukee.

Tarjoilija tuli ja pöytään tilattiin vodkaa ja Borjomi-merkkistä mineraalivettä. Ensimmäinen ruuantilaaja pyysi porsasta punaviinikastikkeesta. Kynä tarjoilijan kädessä lakkasi heilumasta ja huulilta tuli, njet, sitä ei ole, no sitten sitä ankanrintaa riisiin kera. Semminkään sitä ei löytynyt, ruokalista käytiin ylhäältä alas läpi, vaan mitään ei löytynyt. Puolivälissä listaa heitettiin tuskastuneena kysymys: ”Mitäs teillä sitten on?” ”Minuutti, käyn katsomassa”, tuli vastaus.

Kului Neuvostoliiton minuutti, jonka pituus riippuu paikasta ja sen sanojasta, kyyppari tuli takaisin ja kysyi: ”Lihaa vai kalaa?” Päädyttiin lihaan. Sekunda eli sekunti kuului, nyt murahdus, vaan paljon pitempi aika kuin 1/60 ensimmäisestä minuutista ehti kulua, tarjoilija palasi takaisin ja kysyi: ”Sikaa vai nautaa?” Saatuaan tietää sikaa haluttavan, katosi taas.

Onneksi tulkki oli älynnyt tilata juomat ja hieman alkupaloja pöytään, ja kyselijän perässä tulleet kollegansa alkoivat nostella pötyä pöytään. Tarjolle nostettiin kurkkua, tomaattia, kalavattia kaviaareineen, lihavattia viiriäisenmunineen, suolasilliä, marinoituja sieniä ja paljon muuta, lopuksi isot lasit ja pikarit. Pienet otettiin pikareihin kaadetuista vodkista, ja juttu alkoi taas luistaa. Arvosteltiin, kuinka tässä onnen maassa venyy ja vanuu ja kaikki kestää vaikka kuinka kauan. ”Perkule kun kaikki vierähän käsistä, jos ruuvari yli kaks ja puolmetrii korkemmalta sattuu putuaan, niin kolausta et kuule”, totesi muuan sähkömies Kälviältä. Putkimies Pihtiputaalta säesti: ”Niin ja kun työporukassa kaheksan kahtoo, kun yheksäs ee tee yhtään mitään.”

Näitä juteltiin, syötiin alkupaloja ja kaadeltiin äreitä möykkyjä punavalkeasta vodkapullosta halukkaille ja muille kivennäisvettä. Muuan Pietikäinen, alun perin Lempäälästä, nykyisin Kirkkonummella asuva asentaja kuunteli katkerana miesten

möyhäämistä, jo kaksi viikkoa varaosaa Suomesta odottaneena vaipui ajatuksiinsa: Vittu nääs, että aikuiset miehet viittii jauhaa paskaa, neukut muka hitaita, itse ei saada mitään aikaan, yhden piirikortin saaminen kestää ja kestää. Täältä ei taida päästä olenkaan pois, ja nää perkeleet on katkeria, kun ruoka ei muka tule tarpeeksi nopeasti pöytään, nytkin paremmat ruuat kuin näillä häiskillä ikinä kotona, vodkaa vaan ne haluaa. Lähtisivät syömään nopeammin, että pääsisin Kertulle kotiin soittamaan ennen kuin se kerkeää viikonlopuksi huoraamaan. Nää muut saa painua hornan tuuttiin.

Tarjoilija tuli takaisin vetäen perässään tarjoiluvaunuja, sekä kolme nopeampaa apumiestä nosti sianlihaköntit lisukkeineen pöytään, vaikka suurin osa väitti vatsan olevan jo täynnä. Loput vodkat otettiin pääruuan kanssa ja poistuttiin Raf-merkkisellä mikrobussilla omaan hotelliin, joka oli Kiovan rautatieaseman vastapäätä oleva Kievskaja.

Tultiin hotelliin ja sovittiin, että vartin päästä tavataan saunassa, joka oli perjantai-illan kunniaksi tilattu. Kaikki ilmoittivat tulevansa, paitsi muuan Jussi Kuikka Raumalta, jolla tiedettiin olevan mustasukkainen vaimo kotona, eikä hän poistunut puhelimen äärestä kuin töihin tai muualle vain pakosta. Käytyään huoneissaan pakkopaskalla he kerääntyivät kivennäisvesipulloineen ja olutpurkkeineen, ja toipa joku vodkapullonsakin Kievskajan hotellin saunan todella suuriin oleskelutiloihin.

Suomalaiset olivat sen lahjaksi nikkaroineet, joku tiesi kertoa. Mene ja tiedä, suuri se kuitenkin oli ja siististi tehty, suomalainen sähkökiuas ja kaikki. Miehet ryypiskelivät juomiaan ja mälvasivät, että jos metroa ei olisi, niin tässä maassa ei olisi mitään kunnollista paitsi lännen miesten, eritoten suomalaisten rakentamat kohteet.

Saunaan siirryttiin ja sen paneelissa nähtiin suomalaisen työn jälki, ei ne hutoi miehet sellaiseen pysty, kylpevätkin saatanat karvareuhka päässä ja rukkaset kourassa. Metron sentään myönnettiin näin miljoonakaupungissa olevan kunnan tekoa, kun taas Helsingin kokoisessa käpykylässä sen sanottiin olevan ihan turhaan kansan verovarolla rakennettu värkki.

Zetori Erholtzin pojaksi itseään väittävä tulkki Leivovedeltä väitti, ettei Neuvostoliitossa aloitettu metron rakentamista ennen kuin miljoonan asukkaan raja oli ylitetty. Epäiltiin, mistä poika sen muka tietää. Mutta kummasti katsoen ja oluttaan horien poika väitti vain tietävänsä ja sanoi Leivovedellä asuvan leivovetisiä, mutta Pielavedellä pielaveteläisiä. Naureskeltiin pojan jutuille, joita sillä tuntui riittävän. Saunottiin, jotkut ottivat pieniä napsuja toisten tyytyessä kivennäisveteen.

Alkuilta siinä kului mukavissa merkeissä, kunnes kulli-Kuutjonen alkoi kysellä,

mihin sitä lähdetäisiin, nyt kun on perjantain ja maanantain välinen yö alkamassa. ”Eikö sitä syntisiä Jolandoja etsimään niin kuin aina”, arveli Tuhomaa Jokioisilta. Naama leveässä hymyssä ja selvästi tyytyväisen näköisenä Kuutjonen remelsi: ”Niin, niin, mutta minne? Mennäänkö Ruikin toimistoon ja sitten Intun monttuun vai mennäänkö Mezduun?” Kummastellen kuuntelivat ensikertalaiset, ja mistä he olisivat saattaneet tietää, että he olivat Ruikin toimistossa jo istuneet iltapäivällä ja montuksi nimitettiin samassa Intouristiin hotellin kellarikerroksessa olevaa valuut-tayökerhoa. Mezduksi taas sanottiin Mezduarodnaja-hotellissa olevaa yöbaaria.

Ruikin toimiston sanottiin saaneen nimensä siitä, että siellä lähes päivittäin istui erään suomalaisen firman Moskovon edustuston päällikkö Ruikki, vaikka ei kai hän siellä sen useammin istunut kuin Moskovassa työkseen vierailevat muut kävijät. Hän vain jatkuvasti olevana jäi paremmin ihmisten mieleen. Kerrottiinpa Moskovon suomalaisten keskuudessa seuraavanlaista kaskua: Mitä eroa on Gorkin kadulla ja vientiedustaja Ruikilla? No se, että Gorkin katu menee Intouristin ohi, mutta Ruikki ei milloinkaan.

Osa miehistä sanoi jäävänsä hotelliin lepäilemään, neljä viisi miestä päätti lähteä kulli-Kuutjosen johdolla huvielämän pyörteisiin, joukossa pari uuttakin uskaliasta. Pääös oli tehty, ja pikkuhiljaa pukeuduttuaan miehet sopivat tapaavansa ala-aulassa varittutun kuluttua.

Naukkarinen naukkasi vielä naukut taskumatista huoneessaan ja laskeutui sitten pitkäkäyttäväisen hotellin ala-aulaan, ja pianpa sinne porukka kerääntyikin paitsi hissi-Hukkaseksi, kutsutti keski-ikäinen mies. Hukkasta ei jääty odottelemaan, koska jo saunassa oli huomattu hänen olevan liian kännissä kaupungille. Hotellin vastapäätä oli taksipysäkki Kievskajan rautatieaseman puolella, ja sinne nämä herrat asennusvalvojat nyt suoriutuivat.

Jonotettiin omaa vuoroa, kun jonoon tuli punakantista dokumenttia näytellen vanha nainen kiilaamaan, mutta nämä rehdit Suomen miehet kylmästi veivät taksin, vaikka etuileva akka pojille jotakin kovasti posmotti. Eivät pojat voineet kielimuurin vuoksi ymmärtää, että kyseessä oli Leningradin piirityksestä selvinnyt, erikoisluvan saanut sankarinainen. Anteeksi suotakoon heidän tahaton sosialismin lakia rikkonut käyttäytyminen, olihan sitä sosialismia myös rakennettukin.

Matkalla puolikuun muotoisesta berjozkasta eli Koivusen kaupasta eli ulkomaa-laisille tarkoitettu valuuttakaupasta ostetusta pullosta Naukkarinen tarjoili mat-kaajille ruskeaa Ohoticnaja-vodkasta topsuja.

Veseloo eli hauskaa piisasi, ja Naukkarinen kertoi, mistä hissi-Hukkanen oli saanut

nimensä: oli asuttu Pulkovskaja-hotellia rakentaessa jo ennen Moskovian olympialaisia tavallisessa karvahatuille tarkoitettussa kerrostalossa. Oli taas lauantaina kurlattu vähän paikallisia antimia, ja Hukkanen niin kuin tänäänkin oli tullut sen verran juovuksiin, että kun kylille lähdettiin, ei Hukkasen Harria otettu mukaan, vaan Harri huomasi tolvailiansa kohtaamispaikaksi sovitussa alakertaan perustetussa kaljapubissa, jota jostain syystä hoxabaariksi sanottiin. Hukkanen aivan oikein arvioi kuntonsa liian huonoksi yksin kaupungille lähtöön ja meni nukkumaan. Heräsi muutamien tunnin kuluttua teltastaan, mutta kelloa katsoessaan totesi teltan keskisaloon kaatajan etsimiseen lähtemisen olevan armottomasti myöhässä. Hätä keinot keksii, ehkei sittenkään myöhäistä. Harri työntyi talon hissiin ja alkoi ajella sillä edestakaisin ensimmäisen ja yhdeksännen kerroksen väliä arvaten, että kohta kuitenkin tulee jostakin huoneesta ulos sen yön vientirakentajan tilapäinen vaimo eli moottori ja Hukkanen sen skodasi. Totta kai Harri skodasi.

Inturistin viimeistä tuntiaan sinä iltana tekevää vartijaa vitutti etukäteen, kun pelkäsi aikan piilottaneen pullon tai kipeä käsi ei pystyisi lasia huulilleen nostamaan. Niinpä tuo yrmeä-ääninen propuskan kyselijä antoi finskihuligaanien mennä juhliin valmistautuvaan monttuun. Mahorkan käry ei tässä ulkomaalaisille ja harvoille ja valituille paikallisille viranomaisille, lahjuksensa maksaneille sutenööreille ja heidän työntekijöilleen tarkoitettussa paikassa haissut, ja marlborot pojatkin Kinnusen viinan saatuaan sytyttivät.

Nyt alettiin tehdä päivällä kesken jääneitä töitä ja siitä siihen, ettei montun eläkkeensä lisäksi kopeekoita juopon poikansa elättämiseksi tienaa siivoojamummu joutunut siirtämään pöytiä koneita ja laiteita asentavien specialistien tieltä. Onneksi huomattiin ja muistettiin hotelliin jääneiden nyhjäreiden tekemisien tai tekemättä jättämisen olevan esteenä asentamisen jatkamiselle.

Huomattiin monttuun tulleen sirkeäsilmäisiä viihdyttäjiä pojille silmää nikkaamaan ja samppanjan tarjoilusta liikuttuneina tulivat poikien pöytään heidän työurakansansa tältä päivältä lopettamaan, eihän kuten oli todettu asennusvalvontatöitä voinut ennen maanantaita jatkaa.

Valvontareissuilla rautaiseksi kehittynyt kapulaenglanti sai poikien ehkäpä giniin lisätyn tonikin ansiosta luistamaan erinomaisesti ja hyvin raavaat asennusvalvojat sitä myös ymmärsivät tyttöjen ujoina kysellessä: ”Do you want sex masage?” Selvällä suomen kielellä jatkoivat, jos et heti ollut hierottavaksi lähdössä: ”Kurpa seisoo rahaa ei ole? Lahe suomi poika nussimaan.”

Välillä tytöt intoutuivat puhumaan keskenään paremmin hallitsemaansa venäjää,

Kirjassa on yläsavolaisella huumorilla höystetty kertomus (m)asennusvalvojen toilailuista ja rabottamisesta Moskovassa kaatuneessa Neuvostolitossa, sittemmin Venäjällä.

Vaikka kertomus on kuvitteellinen, pohjautuu se kirjoittajan kokemuksiin yli kolmenkymmenen vuoden ajalta kyseisessä maassa ja pyrkii myös pohtimaan ja etsimään syitä, jotka osaltaan johtivat maan kaatumiseen.

BoD

9 789528 010227